

Briselē, 2023. gada 11. jūlijā
(OR. en)

11142/1/23
REV 1

ECOFIN 667
UEM 201
SOC 493
EMPL 344
COMPET 688
ENV 767
EDUC 280
RECH 312
ENER 403
JAI 913
GENDER 144
ANTIDISCRIM 138
JEUN 182
SAN 419

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
lepr. dok. Nr.:	11142/23
K-jas dok. Nr.:	COM(2023) 612 final
Temats:	PADOMES IETEIKUMS par Itālijas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Itālijas 2023. gada stabilitātes programmu

Pielikumā ir pievienots minētais Padomes ieteikuma projekts, kas apspriests Padomē un Eiropadomē, pamatojoties uz Komisijas ieteikumu COM(2023) 612 final.

PADOMES IETEIKUMS

(... gada ...)

par Itālijas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Itālijas 2023. gada stabilitātes programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību ², un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241³, ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms ("mehānisms"), stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas pusgada prioritātēm mehānisms sekmē ekonomikas un iekļaujošu atveseļošanu un ilgtspējīgu un izaugsmi veicinošu reformu un investīciju īstenošanu, jo īpaši reformas un investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju Savienībā un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāko īstenošanu. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 11. panta 2. punktu 2022. gada 30. jūnijā tika atjaunināta katrai dalībvalstij paredzētā maksimālā finanšu iemaksa no mehānisma.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

- (2) Komisija 2022. gada 22. novembrī pieņēma 2023. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2023. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Eiropadome 2023. gada 23. martā apstiprināja ilgtspējīgas izaugsmes pētījumā izvirzītās prioritātes, kuras ir vērstas uz konkurētspējīgas ilgtspējas četrām dimensijām. Komisija 2022. gada 22. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī 2023. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā tā norādīja Itāliju kā vienu no dalībvalstīm, kuras var skart vai apdraudēt nelīdzsvarotība un par kurām būs jāizstrādā padziļinātais pārskats. 2022. gada 14. decembrī Komisija pieņēma atzinumu par Itālijas 2023. gada budžeta plāna projektu. Komisija 2022. gada 22. novembrī pieņēma arī ieteikumu Padomes ieteikumam par eurozonas ekonomikas politiku un priekšlikumu attiecībā uz 2023. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ⁴ ("2023. gada ieteikums par eurozonu") Padome pieņēma 2023. gada 16. maijā un Vienoto nodarbinātības ziņojumu – 2023. gada 13. martā.
- (3) Lai gan Savienības valstu tautsaimniecības demonstrē ievērojamu noturību, ģeopolitiskajam kontekstam joprojām ir negatīva ietekme. Tā kā Savienība nelokāmi solidarizējas ar Ukrainu, Savienības ekonomikas un sociālās politikas programma ir vērsta uz to, lai īstermiņā mazinātu enerģētikas krīzes negatīvo ietekmi gan uz mazaizsargātām mājsaimniecībām, gan uzņēmumiem un lai turpinātu centienus īstenot zaļo un digitālo pārkārtošanos, atbalstītu ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, aizsargātu makroekonomikas stabilitāti un palielinātu noturību vidējā termiņā. Tajā liela uzmanība ir pievērsta arī Savienības konkurētspējas un produktivitātes palielināšanai.

⁴ Padomes Ieteikums (2023. gada 16. maijs) par eurozonas ekonomikas politiku (OV C 180, 23.5.2023., 1. lpp.).

- (4) Komisija 2023. gada 1. februārī nāca klajā ar paziņojumu "Zaļā kursa industriālais plāns neto nulles emisiju laikmetam" ("Zaļā kursa industriālais plāns"). Zaļā kursa industriālā plāna mērķis ir uzlabot Savienības neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju un atbalstīt ātru pārkārtošanos uz klimatneitralitāti. Tas papildina Eiropas zaļā kursa un *REPowerEU* ietvaros īstenotos centienus. Tā mērķis ir arī veicināt labvēlīgākus apstākļus tādu neto nulles emisiju tehnoloģiju un produktu Savienības ražošanas jaudas izvēršanai, kas vajadzīgi Savienības vērienīgo klimatisko mērķrādītāju sasniegšanai, un nodrošināt piekļuvi attiecīgām kritiski svarīgām izejvielām, tostarp, diversificējot piegādes avotus, pienācīgi izmantojot ģeoloģiskos resursus dalībvalstīs un maksimāli palielinot izejvielu reciklēšanu. Zaļā kursa industriālā plāna pamatā ir četri pīlāri: prognozējama un vienkāršota normatīvā vide, ātrāka piekļuve finansējumam, prasmju pilnveidošana un atvērta tirdzniecība noturīgām piegādes ķēdēm. Komisija 2023. gada 16. martā nāca klajā ar papildu paziņojumu "ES ilgtermiņa konkurētspēja: skatījums pēc 2030. gada", kas strukturēts atbilstoši deviņiem savstarpēji pastiprinošiem virzītājspēkiem ar mērķi strādāt, lai panāktu izaugsmi veicinošu tiesisko regulējumu. Paziņojumā ir noteiktas politikas prioritātes, kuru mērķis ir aktīvi nodrošināt strukturālus uzlabojumus, mērķtiecīgas investīcijas un regulatīvus pasākumus Savienības un tās dalībvalstu ilgtermiņa konkurētspējai. Turpmāk sniegtie ieteikumi palīdz īstenot minētās prioritātes.

- (5) 2023. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās atbilstoši mehānisma īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo ar šiem plāniem ir paredzēts izpildīt visus iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētos attiecīgos ieteikumus vai arī to būtisku daļu. Konkrētām valstīm adresētie 2019., 2020. un 2022. gada ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāniem, kas pārskatīti, atjaunināti vai grozīti saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu.
- (6) 2023. gada 27. februārī pieņemtās Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2023/435⁵ ("*REPowerEU* regula") mērķis ir ātri izbeigt Savienības atkarību no Krievijas fosilās degvielas importa. Tas veicinās enerģētisko drošību un Savienības energoapgādes dažādošanu, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. *REPowerEU* regula sniedz iespēju dalībvalstīm savos nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos pievienot jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus. Minētās reformas un investīcijas arī palīdzēs uzlabot Savienības neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju, kā izklāstīts Zaļā kursa industriālajā plānā, un īstenot konkrētām valstīm saistībā ar enerģiju adresētos ieteikumus, kas dalībvalstīm sniegti 2022. gadā un attiecīgā gadījumā 2023. gadā. Ar *REPowerEU* regulu tiek ieviesta jauna neatmaksājama finansiālā atbalsta kategorija, kas darīta pieejama dalībvalstīm, lai tiktu finansētas jaunas ar enerģētiku saistītas reformas un investīcijas saskaņā ar to atveseļošanas un noturības plāniem.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp.).

- (7) Komisija 2023. gada 8. martā pieņēma paziņojumu, kurā sniegta fiskālās politikas norādes 2024. gadam ("2023. gada 8. marta paziņojums"). Tā mērķis ir atbalstīt dalībvalstis stabilitātes un konverģences programmu sagatavošanā un tādējādi stiprināt politikas koordināciju. Komisija atgādināja, ka Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējā izņēmuma klauzula 2023. gada beigās tiks deaktivēta. Komisija aicināja panākt, lai fiskālā politika 2023.–2024. gadā nodrošinātu parāda atmaksājamību vidējā termiņā un ilgtspējīgā veidā veicinātu potenciālu izaugsmi, un aicināja dalībvalstis savās 2023. gada stabilitātes un konverģences programmās izklāstīt, kā to fiskālie plāni nodrošinās Līgumā noteiktās atsaucēs vērtības 3 % no iekšzemes kopprodukta (IKP) ievērošanu un ticamu un nepārtrauktu parāda samazināšanu vai parāda saglabāšanu piesardzīgā līmenī vidējā termiņā. Komisija arī aicināja dalībvalstis pakāpeniski atteikties no valsts fiskālajiem pasākumiem, kas tika ieviesti, lai aizsargātu mājsaimniecības un uzņēmumus no enerģijas cenu satricinājuma, sākot ar vismazāk mērķorientētajiem pasākumiem. Tā norādīja, ka gadījumā, ja, atkārtoties ar enerģijas cenām saistītajam spiedienam, būtu nepieciešams pagarināt atbalsta pasākumu darbības laiku, šādiem dalībvalstu pasākumiem vajadzētu būt mērķorientētākiem, atbalstot tieši neaizsargātās mājsaimniecības un uzņēmumus. Komisija norādīja, ka fiskālie ieteikumi būtu izsakāmi skaitļos un diferencējami. Turklāt, kā ierosināts Komisijas 2022. gada 9. novembra paziņojumā par ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformas ievirzēm, fiskālie ieteikumi tiktu formulēti, pamatojoties uz neto primārajiem izdevumiem. Komisija ieteica visām dalībvalstīm turpināt aizsargāt valsts finansētās investīcijas un nodrošināt mehānisma un citu Savienības fondu efektīvu izmantošanu, jo īpaši, ņemot vērā zaļās un digitālās pārkārtošanās un noturības mērķus. Komisija norādīja, ka ierosinās Padomei 2024. gada pavasarī sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu un ievērojot spēkā esošās tiesību normas.

- (8) Komisija 2023. gada 26. aprīlī nāca klajā ar tiesību aktu priekšlikumiem Savienības ekonomikas pārvaldības noteikumu visaptverošas reformas īstenošanai. To galvenais mērķis ir uzlabot valsts parāda atmaksājamību un ar reformu un investīciju palīdzību veicināt ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi visās dalībvalstīs. Komisijas priekšlikumu mērķis ir uzlabot valstu līdzatbildību, vienkāršot sistēmu un virzīties uz lielāku vidēja termiņa mērķi apvienojumā ar efektīvu un saskaņotāku izpildi. Saskaņā ar Padomes 2023. gada 14. marta secinājumiem par ievirzēm ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformai mērķis ir 2023. gadā pabeigt leģislatīvo darbu.
- (9) Itālija savu atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai 2021. gada 30. aprīlī. Ievērojot Regulas (ES) 2021/241 19. pantu, Komisija novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu saskaņā ar minētās regulas V pielikumā izklāstītajām novērtēšanas vadlīnijām. Padome 2021. gada 13. jūlijā pieņēma Īstenošanas lēmumu par Itālijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu⁶. Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu, kurā konstatēts, ka Itālija ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.
- (10) Itālija 2023. gada 2. maijā iesniedza savu 2023. gada valsts reformu programmu un savu 2023. gada stabilitātes programmu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 4. panta 1. punktu. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 27. pantu 2023. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Itālijas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā.

⁶ ST 10160/21 INIT; ST 10160/21 ADD 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 2; ST 10160/21 ADD 1 REV 2 COR 1.

- (11) Komisija 2023. gada ziņojumu par Itāliju publicēja 2023. gada 24. maijā. Tajā tika izvērtēts, kā Itālija ir īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma laikposmā no 2019. līdz 2022. gadam, un kā Itālija īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz minēto analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjautājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjautājumi. Tajā bija arī novērtēts Itālijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

(12) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu izstrādāja padziļinātu pārskatu par Itāliju un rezultātus publicēja 2023. gada 24. maijā. Komisija secināja, ka Itālija saskaras ar pārmērīgu makroekonomikas nelīdzsvarotību. Proti, kaut arī ir panākti uzlabojumi, Itālija joprojām saskaras ar neaizsargātību, kas saistīta ar lielu valdības parādu un zemu ražīguma pieaugumu apstākļos, kad darba tirgus ir nestabils un finanšu sektorā ir dažas nepilnības, kam ir pārrobežu ietekme. Itālijas ieilgusī neaizsargātība pēdējo gadu laikā ir nedaudz mazinājusies, taču joprojām ir ievērojama, un nav gaidāms, ka tā ātri izzudīs. Galvenais faktors Itālijas ieilgušajai vājajai ekonomikas izaugsmei ir bijis pastāvīgi zems ražīguma pieaugums, kas bremsē valdības parāda samazināšanu, grauj nodarbinātības iespējas un ietekmē banku bilances. Ekonomikai atveseļojoties, valdības parāda attiecība 2022. gadā turpināja samazināties. Tomēr tā joprojām ir augsta un ir būtiska fiskālās stabilitātes problēma. Tiek prognozēts, ka valsts parāda attiecība līdz 2024. gadam turpinās samazināties, bet, ja netiks veikti konsolidācijas pasākumi, vidējā termiņā tā palielināsies. Valdība ir īstenojusi turpmākus pasākumus, lai atbalstītu finanšu sektora noturību, un ienākumus nenesošie aizdevumi ir ievērojami samazinājušies, taču bankas joprojām ir būtiski pakļautas valsts riskam. Ir panākts zināms progress attiecībā uz nelīdzsvarotības novēršanas politiku, taču ir nepieciešami ilgstoši centieni, un atveseļošanas un noturības plānu īstenošana joprojām ir galvenā politikas prioritāte, jo tajā paredzētas visaptverošas reformas un būtiskas investīcijas. Lai apstākļos, kad pieaug parāda apkalpošanas un ar novecošanu saistītās izmaksas, panāktu stabilu lielā valdības parāda samazināšanos, ir vajadzīga daudzvirzienu pieeja, kuras pamatā ir piesardzīga fiskālā politika ar pietiekamiem primārajiem pārpalikumiem, izaugsmi veicinošas investīcijas un reformas, labāka nodokļu saistību izpilde, kā arī valsts un Savienības resursu efektīva izmantošana. Itālijā pastāv tādas problēmas, kuras būtu jārisina ne tikai ar stabilu atveseļošanas un noturības plānu īstenošanas turpināšanu, bet arī ar citiem politiskajiem centieniem, jo īpaši nodokļu, fiskālās un pensiju sistēmas jomā, kā arī demogrāfijas, darba tirgus un enerģētikas jomā.

- (13) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem Itālijas vispārējās valdības budžeta deficīts samazinājās no 9,0 % no IKP 2021. gadā līdz 8,0 % 2022. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds samazinājās no 149,9 % no IKP 2021. gada beigās līdz 144,4 % 2022. gada beigās. 2023. gada 24. maijā Komisija izdeva ziņojumu saskaņā ar Līguma 126. panta 3. punktu. Minētajā ziņojumā bija aplūkots Itālijas budžeta stāvoklis, ņemot vērā to, ka tās vispārējās valdības budžeta deficīts 2022. gadā pārsniedza Līgumā noteikto atsauces vērtību, kas ir 3 % no IKP, un vispārējās valdības parāds pārsniedza Līgumā noteikto atsauces vērtību, kas ir 60 % no IKP, un neatbilda parāda samazināšanas kritērijam. Ziņojumā secināts, ka deficīta un parāda kritēriji nav izpildīti. Atbilstīgi 2023. gada 8. marta paziņojumam Komisija nav ierosinājusi 2023. gada pavasarī sākt jaunas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras. Pēc tam Komisija paziņoja, ka ierosinās Padomei 2024. gada pavasarī sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu. Itālijai tas būtu jāņem vērā 2023. gada budžeta izpildē un 2024. gada budžeta plāna projekta sagatavošanā.

(14) Vispārējās valdības bilanci ir ietekmējuši jaunā statistikas pieeja dažiem mājokļu renovācijas nodokļa kredītiem, kas tagad tiek reģistrēti kā kapitāla pārvedumi un lielākoties uzkrāti 2021.–2022. gadā ⁷. To ir ietekmējuši arī fiskālās politikas pasākumi, kas veikti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. Šādi fiskālās politikas ieņēmumus samazinoši pasākumi 2022. gadā cita starpā bija vispārējās sistēmas maksas kontrole elektroenerģijas un gāzes nozarēs, PVN likmes samazināšana gāzei, akcīzes nodokļa samazināšana degvielai, sociālā nodrošinājuma iemaksu samazināšana darba ņēmējiem, kuri nerasniedz noteiktu ienākumu sliekšni, savukārt izdevumus palielinoši pasākumi – subsīdijas elektroenerģijas un gāzes uzņēmumiem, "sociālās prēmijas" par elektroenerģijas un gāzes rēķiniem piešķiršana mājāsaimniecībām ar zemiem ienākumiem, ienākumiem pielāgoti pabalsti darba ņēmējiem, pensionāriem un bezdarbniekiem un vecuma pensiju palielinājums par 2 % 2022. gada oktobrī pirms likumā noteiktās ar inflāciju saistītās indeksācijas, kas parasti jāveic 2023. gadā. Minēto pasākumu izmaksas daļēji kompensēja jauni nodokļi par enerģijas ražotāju un piegādātāju negaidītu papildu peļņu un ieņēmumi no kompensēšanas mehānisma, kas tika piemērots no atjaunīgajiem resursiem saražotās elektroenerģijas cenai, un no tā kompensējošā mehānisma piemērošanas elektroenerģijas nozarē, kura mērķis bija īstenot Padomes Regulu (ES) 2022/1854 ⁸ par ārkārtas intervenci augsto enerģijas cenu problēmas risināšanai. Komisija lēš, ka minēto pasākumu neto budžeta izmaksas 2022. gadā atbildīs 2,5 % no IKP. Vispārējās valdības bilanci ir ietekmējušas arī budžeta izmaksas, kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu no Ukrainas pārvietotajām personām un kas tiek lēstas 0,1 % apmērā no IKP 2022. gadā. Tajā pašā laikā ar Covid-19 krīzi saistīto pagaidu ārkārtas pasākumu aplēstās izmaksas samazinājās no 3,4 % no IKP 2021. gadā līdz 1,1 % no IKP 2022. gadā, jo valdība pakāpeniski atcēla lielāko daļu pasākumu, kas veikti, reaģējot uz Covid-19 krīzi.

⁷ Jaunā statistikas pieeja nozīmēja deficīta augšupvērstu pārskatīšanu par 1,8 procentpunktiem no IKP 2021. gadā. Tiek lēsts, ka nodokļu kredītiem, uz kuriem attiecas jaunā statistiskā pieeja, 2022. gadā bija deficītu palielinoša ietekme 2,6 procentpunktu apmērā no IKP.

⁸ Padomes Regula (ES) 2022/1854 (2022. gada 6. oktobris) par ārkārtas intervenci augsto enerģijas cenu problēmas risināšanai (OV L 261 I, 7.10.2022., 1. lpp.).

- (15) Padome 2021. gada 18. jūnijā ieteica Itālijai ⁹ 2022. gadā izmantot mehānismu, lai finansētu papildu investīcijas atveseļošanas atbalstam, vienlaikus īstenojot piesardzīgu fiskālo politiku. Turklāt Padome ieteica Itālijai saglabāt valsts finansētās investīcijas. Padome Itālijai arī ieteica ierobežot valsts finansēto kārtējo izdevumu pieaugumu.
- (16) Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja ¹⁰ 2022. gadā bija labvēlīga -3,2 % apmērā no IKP. Itālija atbilstoši Padomes ieteikumam turpināja atbalstīt atveseļošanu ar investīcijām, ko finansē no mehānisma. No mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem finansētie izdevumi 2022. gadā sasniedza 0,9 % no IKP (0,4 % no IKP 2021. gadā). Valsts finansētajām investīcijām bija neitrāla ietekme uz fiskālo nostāju. ¹¹ Tādējādi Itālija atbilstoši Padomes ieteikumam saglabāja valsts finansētās investīcijas. Tajā pašā laikā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugumam (atskaitot jaunus ieņēmumu pasākumus) bija ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju 2,4 procentpunktu apmērā no IKP. Minētā ievērojamā ekspansīvā ietekme ietvēra papildu ietekmi, ko radīja fiskālās politikas pasākumi ar mērķi mazināt enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi (papildu neto budžeta izmaksas 2,2 % apmērā no IKP), kā arī izmaksas (0,1 % no IKP), kuras saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas. Tāpēc Itālija ir pietiekami kontrolējusi valsts finansēto kārtējo izdevumu pieaugumu.

⁹ Padomes Ieteikums (2021. gada 18. jūnijs), ar ko sniedz Padomes atzinumu par Itālijas 2021. gada stabilitātes programmu (OV C 304, 29.7.2021., 53. lpp.).

¹⁰ Fiskālā nostāja tiek mērīta, vadoties pēc izmaiņām primārajos izdevumos (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus), neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus, taču ietverot no mehānisma un citu Savienības fondu neatmaksājama atbalsta (dotācijām) finansētos izdevumus, kas attiecināmi uz vidēja termiņa potenciālo izaugsmi. Sīkāku informāciju sk. fiskālās statistikas tabulu 1. izcēlumā.

¹¹ Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs ekspansīva ietekme 0,3 procentpunktu apmērā no IKP. Tas skaidrojams ar to, ka pieauga izdevumi, kas saistīti ar nodokļu kredītiem ēku renovācijas darbiem un ko reģistrē kā kapitāla pārvedumu.

- (17) 2023. gada stabilitātes programmas budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs par 2023. un 2024. gadu atbilst Komisijas 2023. gada pavasara prognozei. Valdība prognozē, ka reālais IKP 2023. gadā pieaugs par 1,0 % un 2024. gadā – par 1,5 %. Savukārt Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālais IKP 2023. gadā pieaugs nedaudz vairāk, proti, par 1,2 %, un 2024. gadā – nedaudz mazāk, proti, par 1,1 %, un šo atšķirību veido mazāka investīciju ietekme, kuru gada pieaugumu valdība prognozē 3,4 % apmērā, savukārt Komisija – 1,4 % apmērā.
- (18) Valdība savā 2023. gada stabilitātes programmā plāno, ka vispārējās valdības budžeta deficīts samazināsies līdz 4,5 % no IKP 2023. gadā. Samazinājums 2023. gadā galvenokārt atspoguļo to kapitāla pārvedumu samazinājumu, kas saistīti ar nodokļu kredītiem mājokļu energoefektivitātei, darba ņēmēju atalgojuma samazinājumu saistībā ar publisko līgumu atjaunošanu ar atpakaļejošu spēku 2019.–2021. gada periodam, par kuru ievērojama daļa kavēto maksājumu tika reģistrēta 2022. gadā, ražošanas subsīdiiju samazinājumu saistībā ar zemākiem nodokļu kredītiem elektroenerģijas un gāzes uzņēmumiem un zemākiem procentu izdevumiem, kas galvenokārt skaidrojami ar zemāku ienesīgumu no valdības obligācijām, kas indeksētas atbilstoši inflācijai. Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu ir sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP samazināsies no 144,4 % 2022. gada beigās līdz 142,1 % 2023. gada beigās. Saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi valdības budžeta deficīts 2023. gadā būs 4,5 % no IKP. Tas atbilst 2023. gada stabilitātes programmā prognozētajam deficītam. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē ir plānota zemāka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP, proti, 140,4 % 2023. gada beigās. Atšķirība ir saistīta ar lielāku nominālā IKP pieaugumu Komisijas 2023. gada pavasara prognozē.

(19) Sagaidāms, ka vispārējās valdības bilanci 2023. gadā joprojām ietekmēs pasākumi, kas veikti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. Tie ir no 2022. gada pagarinātie pasākumi, jo īpaši subsīdijas elektroenerģijas un gāzes uzņēmumiem, pasākumi vispārējo sistēmas maksu kontrolei gāzes nozarē, PVN likmes samazināšana gāzei un sociālā nodrošinājuma iemaksu samazināšana darba ņēmējiem, kuri nerasniedz noteiktu ienākumu sliekšni, kā arī jauni pasākumi, piemēram, prēmija par siltumapgādes izdevumiem visām mājsaimniecībām laikposmā no 2023. gada oktobra līdz decembrim. Minēto pasākumu izmaksas joprojām daļēji kompensē nodokļi par enerģijas ražotāju un piegādātāju negaidītu papildu peļņu. Ņemot vērā minētos ieņēmumus, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē atbalsta pasākumu neto budžeta izmaksas 2023. gadam tiek prognozētas 1,0 % apmērā no IKP ¹². Lielākā daļa pasākumu 2023. gadā ir vērsti uz visneaizsargātākajām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, lai gan lielākajā daļā enerģijas atbalsta pasākumu nav pilnībā iestrādāts cenas signāls, kas rosinātu samazināt enerģijas pieprasījumu un palielināt energoefektivitāti. Rezultātā Komisijas 2023. gada pavasara prognozē tiek lēsts, ka mērķtiecīgo atbalsta pasākumu summa, kas jāņem vērā novērtējumā par atbilstību Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam ¹³, veidos 0,7 % no IKP 2023. gadā (salīdzinājumā ar 1,2 % no IKP 2022. gadā). Visbeidzot, paredzams, ka vispārējās valdības bilanci 2023. gadā labvēlīgi ietekmēs ar Covid-19 krīzi saistītu pagaidu ārkārtas pasākumu pakāpeniska pilnīga izbeigšana, kas pēc aplēsēm veido 1,1 % no IKP.

¹² Šis skaitlis atspoguļo šo pasākumu gada budžeta izmaksu līmeni, ietverot kārtējos ieņēmumus un izdevumus, kā arī – attiecīgā gadījumā – kapitālizdevumu pasākumus.

¹³ Padomes Ieteikums (2022. gada 12. jūlijs) par Itālijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Itālijas 2022. gada stabilitātes programmu (OV C 334, 1.9.2022., 96. lpp.).

(20) Padome savā 2022. gada 12. jūlija ieteikumā ieteica Itālijai nodrošināt to, ka 2023. gadā tiek īstenota piesardzīga fiskālā politika, jo īpaši ierobežojot valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugumu, lai tas nepārsniegtu vidēja termiņa potenciālās izlaides pieaugumu ¹⁴, ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret energocenu kāpumu visneaizsargātākajām mājāsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Tajā pašā laikā Itālijai jābūt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Itālijai tika arī ieteikts palielināt publiskās investīcijas, kas sekmētu zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot mehānismu un citus Savienības fondus.

¹⁴ Pamatojoties uz Komisijas 2023. gada pavasara prognozi, Itālijas potenciālās izlaides vidēja termiņa pieauguma aplēse ir 6,4 % nominālā izteiksmē (10 gadu vidējais rādītājs).

(21) Saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi fiskālā nostāja 2023. gadā, ņemot vērā augsto inflāciju, būs bremsējoša (+2,6 % no IKP). Fiskālā nostāja 2022. gadā bija ekspansīva (-3,2 % no IKP). Prognozēts, ka valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā būs bremsējoša ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,9 % no IKP. Tādējādi prognozētais valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam. Prognozētā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu bremsējošā ietekme būtībā ir saistīta ar izmaksu samazinājumu (par 1,5 procentpunktiem no IKP) atbalsta pasākumos (mērķtiecīgajos un nemērķtiecīgajos), kuri bija paredzēti mājāsaimniecībām un uzņēmumiem, reaģējot uz enerģijas cenu pieaugumu. Galvenie valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieauguma (atskaitot jaunus ieņēmumu pasākumus) virzītājspēki ir pensiju izdevumu pieaugums sakarā ar daļēju indeksāciju atbilstoši iepriekšējā gada inflācijai ¹⁵ un neseno pieņemtie turpmākie nodokļu ķīla samazinājumi darbaspēka izmaksās zemu un vidēju ienākumu saņēmējiem. Tiek prognozēts, ka no mehānisma dotācijām un no citiem Savienības fondiem finansētie izdevumi 2023. gadā sasniegs 1,4 % no IKP, savukārt valsts finansētajām investīcijām būs ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju 0,1 procentpunkta apmērā no IKP ¹⁶. Tāpēc Itālija plāno finansēt papildu investīcijas, izmantojot mehānismu un citus Savienības fondus, un paredzams, ka tiks saglabātas valsts finansētās investīcijas. Tā plāno finansēt publiskās investīcijas, kas sekmē zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, tādās no mehānisma un citiem Savienības fondiem daļēji finansētās jomās kā investīcijas dzelzceļa tīklā, atjaunīgajā enerģijā, ūdeņradī, elektrotīklos un ilgtspējīgā mobilitātē, zemes un ūdens resursu aizsardzībā, kā arī investīcijas, kas saistītas ar publiskās pārvaldes mākoņa infrastruktūru. Ņemot vērā postošos plūdus, kas skāra Itāliju 2023. gada maijā, turpmākajos atbilstības novērtējumos tiks ņemtas vērā ar šiem plūdiem saistītās tiešo ārkārtas atbalsta pasākumu izmaksas, un tās tiks uzskatītas par vienreizējiem un pagaidu pasākumiem ¹⁷.

¹⁵ Likums Nr. 197/2022 paredz daļēji pārskatīt 2023.–2024. gadā izdoto pensiju indeksācijas mehānismu, tādējādi ierobežojot inflācijas ietekmi uz budžeta prognozēm.

¹⁶ Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs bremsējoša ietekme 2,3 procentpunktu apmērā no IKP. Tas skaidrojams ar paredzamo izdevumu samazinājumu nodokļu kredītiem ēku renovācijas darbiem.

¹⁷ Vienreizēja pasākuma definīciju skatīt Eiropas Komisijas ziņojumā par publiskajām finansēm EMS (2015).

- (22) Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu paredzams, ka vispārējās valdības budžeta deficīts samazināsies, 2024. gadā sasniedzot 3,7 % no IKP. Samazinājums 2024. gadā galvenokārt atspoguļo izdevumu samazinājumu starppatēriņam un nodokļu kredītiem elektroenerģijas un gāzes uzņēmumiem. Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP samazināsies, 2024. gada beigās sasniedzot 141,4 %. Pamatojoties uz prognozes termiņa datumā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2024. gadā būs 3,7 % apmērā no IKP. Tas atbilst 2023. gada stabilitātes programmā prognozētajam deficītam, lai gan Komisijas 2023. gada pavasara prognozē nav iekļauti plānotie deficītu palielinošie pasākumi, kuru apjoms ir 0,2 % no IKP un par kuriem sīkāka informācija vēl nav zināma. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē ir plānota mazāka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP, proti, 140,3 % 2024. gada beigās. Atšķirība ir saistīta ar lielāku nominālā IKP pieaugumu Komisijas prognozē.
- (23) 2023. gada stabilitātes programmā ir paredzēts 2024. gadā pakāpeniski izbeigt visus enerģētikas atbalsta pasākumus. Komisija arī pieņem, ka 2024. gadā enerģētikas atbalsta pasākumi pakāpeniski tiks pilnībā izbeigti. Tam pamatā ir pieņēmums, ka enerģijas cenas nepalielināsies no jauna.

- (24) Regula (EK) Nr. 1466/97 aicina katru gadu uzlabot strukturālo budžeta bilanci vidēja termiņa budžeta mērķa virzienā, par kritēriju nosakot 0,5 % no IKP ¹⁸. Ņemot vērā fiskālās ilgtspējas apsvērumus un nepieciešamību samazināt deficītu zem Līgumā noteiktās atsaucēs vērtības 3 % no IKP, saskaņā ar Komisijas aplēsēm būtu atbilstīgi 2024. gadā uzlabot strukturālo bilanci vismaz par 0,7 % no IKP. Lai nodrošinātu šādu uzlabojumu un saskaņā ar Komisijas metodoloģiju, neto valsts finansēto primāro izdevumu pieaugumam 2024. gadā nevajadzētu pārsniegt 1,3 %, kā atspoguļots šajā ieteikumā. Tajā pašā laikā atlikušie enerģētikas atbalsta pasākumi (ko Komisija pašlaik lēš 1,0 % apmērā no IKP 2023. gadā) būtu pakāpeniski jāizbeidz, ja enerģijas tirgus attīstība to ļauj un sākot ar vismazāk mērķorientētajiem pasākumiem, un saistītie ietaupījumi būtu jāizmanto, lai samazinātu valdības budžeta deficītu. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm, tas radītu neto primāro izdevumu pieaugumu, kas ir zem mazāks nekā ieteikts 2024. gadam.
- (25) Pieņemot, ka politika netiks mainīta, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valsts finansētie neto primārie izdevumi 2024. gadā pieaugs par 0,8 %, kas ir zem ieteiktā pieauguma tempa. Ņemot vērā postošos plūdus, kas skāra Itāliju 2023. gada maijā, turpmākajos atbilstības novērtējumos tiks ņemtas vērā ar šiem plūdiem saistītās tiešo ārkārtas atbalsta pasākumu izmaksas, un tās tiks uzskatītas par vienreizējiem un pagaidu pasākumiem.
- (26) Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu sagaidāms, ka valdības investīcijas palielināsies no 3,3 % no IKP 2023. gadā līdz 3,8 % no IKP 2024. gadā. Lielākas investīcijas atspoguļo lielākas valsts finansētās investīcijas un lielākas investīcijas, ko finansē Savienība, tostarp, izmantojot mehānismu. 2023. gada stabilitātes programmā ir minētas reformas un investīcijas, kas, paredzams, veicinās fiskālo ilgtspēju un ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi. Minētu reformu un investīciju vidū ir iepirkuma kodeksa reforma, kas ir arī daļa no atvēršanas un noturības plāna, un nodokļu sistēmas reforma, kas iekļauta 2023. gada marta likumā (likums, kas ļauj veikt nodokļu reformu).

¹⁸ Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. pantā arī prasīts veikt korekciju vairāk nekā 0,5 % apmērā no IKP tām dalībvalstīm, kuru valdības parāds pārsniedz 60 % no IKP vai kurās ir izteiktāki parāda atmaksājamības riski.

- (27) 2023. gada stabilitātes programmā ir izklāstīta vidēja termiņa fiskālā virzība līdz 2026. gadam. Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības budžeta deficīts samazināsies, sasniedzot 3,0 % no IKP 2025. gadā un 2,5 % līdz 2026. gadam. Tāpēc tiek plānots, ka vispārējās valdības budžeta deficīts no 2025. gada nepārsniegs 3 % no IKP. Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP samazināsies no 141,4 % 2024. gada beigās līdz 140,4 % 2026. gada beigās.
- (28) Itālijas nodokļu īpatsvars darbaspēka izmaksās visos ienākumu līmeņos joprojām ir augsts salīdzinājumā ar citām dalībvalstīm, neraugoties uz to, ka 2022. gadā tika samazināts iedzīvotāju ienākuma nodoklis. Turklāt vienotas likmes režīma paplašināšana, attiecinot to arī uz pašnodarbinātām personām, rada bažas par nodokļu sistēmas taisnīgumu un efektivitāti. Sarežģītību palielināja arī jauna vienotas likmes režīma ieviešana darba samaksai 2023. gadā. Valdība 2023. gada martā pieņēma jaunu likumu, kas ļauj veikt nodokļu sistēmas vispārēju reformu (likums, kas ļauj veikt nodokļu reformu). Paredzams, ka tas novērsīs dažas ieilgušas nepilnības, samazinās darbaspēka nodokļus un racionalizēs un vienkāršos nodokļu izdevumus un uzņēmumu ienākuma nodokļus. Īstenojot minēto reformu, ir ļoti svarīgi saglabāt nodokļu sistēmas progresivitāti, samazināt sarežģītību, palielināt stimulus strādāt, stiprināt nodokļu saistību izpildi un nodrošināt budžeta neitralitāti. Šajā sakarā ir iespējams palielināt ieņēmumus no citiem avotiem, kas mazāk kaitē izaugsmei, piemēram, no īpašuma, pievienotās vērtības nodokļiem un atļaujām izmantot valstij piederošus piekrastes resursus, lai samazinātu darbaspēka nodokļu slogu, saglabājot budžeta neitralitāti. Tāpat ir iespējams uzlabot vides nodokļu struktūru, kas, neraugoties uz salīdzinoši lielajiem ieņēmumiem, pietiekami neveicina pāreju uz tīrākām tehnoloģijām, arī tāpēc, ka plaši tiek izmantotas videi kaitīgas subsīdijas. Turklāt ir svarīgi risināt ilglaicīgo problēmu, kuru minētais likums, kas ļauj veikt nodokļu reformu, nerisina, proti, to, ka kadastrālās vērtības, uz kuru pamata aprēķina īpašuma nodokli, lielākoties ir novecojušas.

(29) Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktu un minētās regulas V pielikuma 2.2. kritēriju, atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Itālijas atveseļošanas un noturības plāns tiek īstenots, tomēr pieaug risks, ka būs kavējumi. Itālija iesniedza trīs maksājuma pieprasījumus, kas atbilst 151 plāna atskaites punktam un mērķrādītājam, un atbilstoši tiem tika izmaksāti kopumā 42 miljardi EUR (minētā summa izmaksāta atbilstoši pirmajiem diviem maksājumu pieprasījumiem; trešais pieprasījums šobrīd tiek vērtēts). Ņemot vērā to, ka mehānisms, kas ir spēkā līdz 2026. gadam, ir pagaidu pasākums, ir būtiski ātri turpināt atveseļošanas un noturības plāna īstenošanu un sarunas par plāna grozīšanu. Lai turpinātu pildīt atveseļošanas un noturības plānā noteiktās saistības, Itālijai ir svarīgi stiprināt administratīvās spējas, it īpaši reģionālā līmenī, un, lai raiti un savlaicīgi īstenotu minēto plānu, joprojām būtiska ir efektīva un pilnībā funkcionējoša pārvaldības sistēma. Joprojām ir ļoti svarīgi agrīnā posmā apzināt iespējamus kavējumus un īstenošanas problēmas un laikus rīkoties, lai tos novērstu. Itālija 2023. gada 31. martā pauda nodomu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14. panta 6. punktu pieprasīt papildu aizdevuma atbalstu no mehānisma. Turpinās sarunas par papildinājuma un *REPowerEU* nodaļu, kaut arī Itālija nav iesniegusi nevienu oficiālu priekšlikumu. Jaunās *REPowerEU* nodaļas ātra iekļaušana atveseļošanas un noturības plānā sniegs iespēju finansēt papildu reformas un investīcijas, lai atbalstītu Itālijas stratēģiskos mērķus enerģētikas un zaļās pārkārtošanās jomā. Lai nodrošinātu atveseļošanas un noturības plāna, kā arī citas, ārpus minētā plāna tvēruma esošas ekonomikas un nodarbinātības politikas sekmīgu īstenošanu un rezultātā panāktu plašu līdzatbildību par politikas programmu kopumā, joprojām ir svarīgi sistemātiski un efektīvi iesaistīt vietējās un reģionālās iestādes, sociālos partnerus un citas attiecīgās ieinteresētās personas.

- (30) Komisija vairumu Itālijas kohēzijas politikas plānošanas dokumentu apstiprināja 2022. gadā, un vienu – 2023. gadā. Kohēzijas politikas programmu ātra īstenošana papildināmībā un sinerģijā ar atveseļošanas un noturības plānu, tostarp *REPowerEU* nodaļu, ir būtiska zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai, ekonomikas un sociālās noturības palielināšanai un līdzsvarotas teritoriālās attīstības panākšanai Itālijā.
- (31) Papildus ekonomiskajām un sociālajām problēmām, kas risinātas ar atveseļošanas un noturības plānu un kohēzijas politikas programmām, Itālija saskaras ar vairākām papildu problēmām, kas saistītas ar enerģētikas politiku un zaļo pārkārtošanos, jo īpaši attiecībā uz atjaunīgo energoresursu izmantošanu, gāzes pārvadi, energoefektivitāti, zaļo prasmju nodrošināšanu un apguvi un ilgtspējīgu mobilitāti.
- (32) Atjaunīgās enerģijas jauda pēdējā gada laikā ir pieaugusi ļoti lēni, un fosilo degvielu īpatsvars energoresursu struktūrā joprojām ir ievērojams. Lai paātrinātu atjaunīgo energoresursu izmantošanu, Itālija ir pieņēmusi dažus grozījumus esošajā regulējumā, kas reglamentē atļaujas izmantot atjaunīgos energoresursus un šo atļauju piešķiršanu. Ir vajadzīgi turpmāki centieni, lai nodrošinātu saskaņotību starp administratīvo un tiesisko regulējumu gan valsts, gan reģionālā līmenī un abu regulējumu pietiekamību moderno energotehnoloģiju ziņā. Piemēram, visas saistītās normas varētu konsolidēt vienotā tekstā ("*Testo unico*"); vienlaikus ir jāatjaunina pamatnostādnes, ko vietējās un reģionālās pašvaldības ievēro projektu vērtēšanā. Visbeidzot, ir vajadzīgi turpmāki ieguldījumi valsts tīkla uzlabošanā un starpsavienojumu izbūvē, kas savienotu kontinentālo daļu, Sicīliju un Sardīniju, lai nodrošinātu paredzamo lielāko ražošanas jaudu un absorbētu ar to saistīto atjaunīgās enerģijas ražošanas apjoma pieaugumu.

- (33) Gāzes tīklā joprojām pastāv sastrēgumposmi. Itālija apspriež investīcijas ar partneriem Ziemeļāfrikā, lai palielinātu esošo cauruļvadu un gāzes starpsavienojumu importa jaudu. Tas palīdzētu dažādot importu un tādējādi stiprinātu energoapgādes drošību. Tomēr ir vajadzīgas turpmākas investīcijas, lai novērstu sastrēgumposmus esošajā iekšzemes tīklā, kura pārvades jauda nav tāda, lai jaunu gāzes daudzumu valstī no dienvidiem nogādātu uz ziemeļiem. Investīcijas fosilās degvielas infrastruktūrā ir jāierobežo līdz absolūti nepieciešamajam, un tām ir jāatbilst arī nākotnes prasībām, lai nenonāktu tādu tehnoloģiju slazdā, kuras neatbilst klimata mērķiem, un nepalielinātu enerģētikas pārkārtošanas izmaksas.
- (34) Dabasgāzes patēriņš Itālijā laikposmā no 2022. gada augusta līdz 2023. gada martam samazinājās par 19 % salīdzinājumā ar vidējo gāzes patēriņu tajā pašā periodā pēdējos piecos gados, pārsniedzot samazinājuma mērķrādītāju 15 %, kas noteikts Padomes Regulā (ES) 2022/1369¹⁹. Itālija varētu turpināt centienus uz laiku samazināt gāzes pieprasījumu līdz 2024. gada 31. martam saskaņā ar Padomes Regulu (ES) 2023/706²⁰. Ēku energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem jābūt mērķtiecīgiem. Itālijas ēku fondam ir ievērojams energoefektivitātes potenciāls, jo īpaši daudzajām vecajām un energoietilpīgajām ēkām. Pašreizējos atvēršanas un noturības plāna pasākumus varētu papildināt ar pasākumiem, piemēram, mērķtiecīgām stimulu shēmām, ar kurām palielināt energoefektivitāti visneefektīvākajās ēkās, tostarp komerciālās ēkās un valsts mājokļos, vienlaikus nodrošinot, ka minētie pasākumi labvēlīgi ietekmē neaizsargātās māsājniecības un nerada regresīvu ietekmi. Minētie pasākumi jo īpaši nāktu par labu mazajiem, vidējiem un mikrouzņēmumiem, kuriem bieži trūkst tehnisku un finansiālu spēju uzlabot savu energoefektivitāti. Minētie pasākumi arī palīdzētu samazināt enerģētisko nabadzību, ko varētu tālāk risināt ar citiem pasākumiem, piemēram, vienas pieturas aģentūrām, kas sniedz personalizētus pakalpojumus enerģijas taupīšanai. Energoefektivitātes ieguvumus palielinātu arī tirgus uzraudzība ekodizaina un energomarķējuma jomā.

¹⁹ Padomes Regula (ES) 2022/1369 (2022. gada 5. augusts) par koordinētiem gāzes pieprasījuma samazināšanas pasākumiem (OV L 206, 8.8.2022., 1. lpp.).

²⁰ Padomes Regula (ES) 2023/706 (2023. gada 30. marts), ar ko groza Regulu (ES) 2022/1369 attiecībā uz pieprasījuma samazināšanas perioda pagarināšanu gāzes pieprasījuma samazināšanas pasākumiem un ziņošanas par to īstenošanu un īstenošanas uzraudzības stiprināšanu (OV L 93, 31.3.2023., 1. lpp.).

- (35) Infrastruktūras nepilnības un videi kaitīgas subsīdijas, tostarp autotransports, joprojām ir ievērojamas un kavē pāreju uz ilgtspējīgākiem transporta risinājumiem. Piemēram, vidējais uzlādes staciju skaits joprojām ir mazāks par Savienības vidējo rādītāju. Videi kaitīgas subsīdijas ir arī vienota likme nodoklim par personīgai lietošanai pieejamiem uzņēmuma automobiļiem un akcīzes nodokļa atmaksa par kravu pārvadājumos izmantoto dīzeļdegvielu. Lai konsolidētu bezemisiju transportlīdzekļu tirgu, ir svarīgi turpināt centienus ieviest uzlādes stacijas un atcelt minētās subsīdijas.
- (36) Darbaspēka un prasmju trūkums nozarēs un profesijās, kas ir svarīgas zaļās pārkārtošanās īstenošanai, tostarp neto nulles emisiju tehnoloģiju ražošanā, ieviešanā un uzturēšanā, rada šķēršļus pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku. Lai mazinātu prasmju nepietiekamību un veicinātu darba ņēmēju iekļautību un pārorientēšanu, būtiskas ir kvalitatīvas izglītības un mācību sistēmas, kas reaģē uz mainīgajām darba tirgus vajadzībām, un mērķtiecīgi profesionālās pilnveides un pārkvalifikācijas pasākumi. Lai atraisītu neizmantoto darbaspēka potenciālu, minētajiem pasākumiem ir jābūt pieejamiem, jo īpaši privātpersonām un tajās nozarēs un reģionos, kurus visvairāk skar zaļā pārkārtošanās. Itālijā darbaspēka trūkums ietekmē gan augsti kvalificētas, gan mazkvalificētas profesijas, kurām ir būtiska nozīme zaļās pārkārtošanās procesā. Tajā pašā laikā apmācības atbalsts bieži vien nesasniedz tos darba ņēmējus, kurus, visticamāk, skar zaļā pārkārtošanās. Zaļās investīcijas kavē arī zaļās pārkārtošanās procesam vajadzīgo prasmju trūkums publiskajā sektorā, jo īpaši vietējā līmenī. Itālijā pastāv lielas reģionālās atšķirības, kas var saasināties, ja vietējie darba tirgi nespēs izmantot zaļās pārkārtošanās sniegtās iespējas. Turklāt zaļās pārkārtošanās procesam vajadzīgo prasmju veicināšana, tostarp augsnes ilgtspējīgas apsaimniekošanas jomā, būtu ļoti svarīga cīņā pret klimata pārmaiņu sekām, jo īpaši plūdu saasināšanos un ilgstošu sausumu.
- (37) Padome ir izskatījusi 2023. gada stabilitātes programmu, ņemot vērā Komisijas veikto novērtējumu, un tās atzinums ²¹ ir atspoguļots 1. ieteikumā.

²¹ Atbilstīgi Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktam.

- (38) Ņemot vērā ciešās savstarpējās saiknes starp eurozonas dalībvalstu tautsaimniecībām un to kolektīvo devumu ekonomiskās un monetārās savienības darbībā, Padome eurozonas dalībvalstīm ieteica rīkoties, tostarp, izmantojot atveseļošanas un noturības plānus, lai
- i) 2023. gadā saglabātu parāda atmaksājamību un atturētos no kopējā pieprasījuma visaptverošas stimulēšanas, veidotu labāk mērķorientētus fiskālos pasākumus augsto enerģijas cenu ietekmes mazināšanai un apsvērtu piemērotus veidus, kā samazināt atbalstu, mazinoties enerģijas cenu radītajam spiedienam; ii) uzturētu augstu publisko investīciju līmeni un veicinātu privātās investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās atbalstam; iii) atbalstītu algu attīstību tādā veidā, lai mazinātu pirktspējas zudumu, vienlaikus ierobežojot otrreizējo ietekmi uz inflāciju, turpinātu uzlabot aktīva darba tirgus politiku un novērstu prasmju trūkumu; iv) uzlabotu uzņēmējdarbības vidi un nodrošinātu, ka enerģijas atbalsts uzņēmumiem ir izmaksu ziņā efektīvs, īslaicīgs un orientēts uz dzīvotspējīgiem uzņēmumiem un ka tas saglabā stimulus zaļās pārkārtošanās realizēšanai; un v) saglabātu makrofinansiālo stabilitāti un uzraudzītu riskus, vienlaikus turpinot darbu pie banku savienības izveides pabeigšanas. 1., 2. un 3. ieteikuma īstenošana Itālijai palīdzēs īstenot 2023. gada ieteikumā par eurozonu izklāstīto pirmo, otro, trešo un ceturto ieteikumu.
- (39) Padome ir izskatījusi 2023. gada valsts reformu programmu un 2023. gada stabilitātes programmu, ņemot vērā Komisijas sagatavoto padziļināto pārskatu un novērtējumu. Padomes ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti
- 1. ieteikumā. 1. ieteikumā minētā politika palīdz novērst neaizsargātību, kas saistīta ar lielu valdības parādu un zemu ražīguma pieaugumu. 2. ieteikums palīdz īstenot 1. ieteikumu.
 - 1. ieteikumā minētā politika palīdz gan novērst nelīdzsvarotību, gan īstenot 2023. gada ieteikumā par eurozonu izklāstītos ieteikumus atbilstoši 38. apsvērumam,

AR ŠO IESAKA Itālijai 2023. un 2024. gadā rīkoties šādi.

1. Cik drīz vien iespējams, 2023. un 2024. gadā izbeigt spēkā esošos ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumus, saistītos ietaupījumus izmantojot valdības budžeta deficīta samazināšanai. Ja atkal pieaugošu enerģijas cenu dēļ ir nepieciešami jauni atbalsta pasākumi vai ja esošie pasākumi ir jāturpina, nodrošināt, ka šādi atbalsta pasākumi ir orientēti uz neaizsargātu mājsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, ir fiskāli pieņemami un ka tie saglabā stimulus enerģijas taupīšanai.

Nodrošināt piesardzīgu fiskālo politiku, jo īpaši, ierobežojot valsts finansēto neto primāro izdevumu nominālo pieaugumu 2024. gadā līdz ne vairāk kā 1,3 %²².

Saglabāt valsts finansētās publiskās investīcijas un nodrošināt mehānisma dotāciju un citu Savienības fondu efektīvu apguvi, jo īpaši, lai veicinātu zaļo un digitālo pārkārtošanos.

Laikposmā pēc 2024. gada turpināt īstenot vidēja termiņa fiskālo stratēģiju pakāpeniskai un ilgtspējīgai konsolidācijai apvienojumā ar tādām investīcijām un reformām, kas veicina produktivitātes uzlabošanu un lielāku ilgtspējīgu izaugsmi, lai panāktu piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli.

Vēl vairāk samazināt darbaspēka nodokļus un palielināt nodokļu sistēmas efektivitāti, pieņemot un pienācīgi īstenojot likumu, kas ļauj veikt nodokļu reformu, vienlaikus saglabājot nodokļu sistēmas progresivitāti un padarot to taisnīgāku, jo īpaši racionalizējot un samazinot nodokļu izdevumus, tostarp PVN un videi kaitīgas subsīdijas, un samazinot nodokļu kodeksa sarežģītību. Pieskaņot kadastrālās vērtības pašreizējām tirgus vērtībām.

²² Tiek lēsts, ka tas atbilstu ikgadējam strukturālās budžeta bilances uzlabojumam vismaz 0,7 % apmērā no IKP 2024. gadā, kā aprakstīts 24. apsvērumā.

2. Nodrošināt efektīvu pārvaldību un stiprināt administratīvās spējas, jo īpaši reģionālajā līmenī, lai varētu turpināt ātru un stabilu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanu. Ātri pabeigt *REPowerEU* nodaļas iekļaušanu, lai strauji sāktu tās īstenošanu. Turpināt kohēzijas politikas programmu ātru īstenošanu ciešā papildināmībā un sinerģijā ar atveseļošanas un noturības plānu.
3. Samazināt atkarību no fosilajām degvielām. Racionalizēt atļauju piešķiršanas procedūras, lai paātrinātu papildu atjaunīgās enerģijas ražošanu, un attīstīt elektroenerģijas starpsavienojumus, lai to absorbētu. Uzlabot gāzes iekšējās pārvades jaudu, lai dažādotu enerģijas importu un stiprinātu energoapgādes drošību. Palielināt energoefektivitāti dzīvojamā ēku un uzņēmumu sektorā, tostarp izmantojot mērķtiecīgākas stimulu shēmas, jo īpaši pievēršoties visneaizsargātākajām mājāsaimniecībām un visneefektīvākajām ēkām. Veicināt ilgtspējīgu mobilitāti, tostarp atceļot videi kaitīgas subsīdijas un paātrinot uzlādes staciju ieviešanu. Pastiprināt politikas centienus, kuru mērķis ir nodrošināt un apgūt zaļās pārkārtošanās procesam vajadzīgās prasmes un kompetences.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*
